

2. Кештова, О. К., Обловацкая, И. Ф. & Улитко, Е. Н. Практические приемы обучения говорению на английском языке студентов-экономистов. *Гуманитарное образование в Экономическом вузе: материалы VI международной интернет-конференции* (с. 45-48). 20.10-31.11, 2017 р, Москва, Росія: ФГБОУ ВПО «РЭУ им. Г.В. Плеханова».
3. Циликова, М. С. & Аввакумова, И. В. (2016). Обучение на английском языке: за и против. *Символ науки*, (17), 221-225.
4. Чиханцова, Е. (2015). Роль иноязычной профессиональной коммуникативной компетенции во время овладения специальностью. *Problemy profesjologii: Polrocznik poswiecony problemom rozwoju zawodowego czlowieka*, (1), 173-183.

DOI 10.36074/25.10.2019.v2.23

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Свтух Микола Борисович

дійсний член (академік) НАПН України, д-р. пед. наук, професор
Інститут педагогіки НАПН України

УКРАЇНА

Інтеграція освіти України в європейський освітній та науковий простір вимагає від учителя зміни методологічних засад педагогічної діяльності, професійної активності і мобільності, здатності до сприйняття інноваційного досвіду, рівня його професійної компетентності, загальної культури, педагогічної майстерності та постійного самовдосконалення. Сьогоднішня школа чекає вчителя нової формації, який опанував надбання загальної і професійної культури, з послідовним педагогічним мисленням, вільним від стереотипів минулого і політико-ідеологічного тиску.

У цьому контексті виняткова роль у підготовці такого вчителя належить педагогічній практиці, специфіка якої полягає в самостійному виконанні студентами – практикантами повноцінної професійної навчально-виховної діяльності. Педагогічна практика – найефективніша форма підготовки вчителя до професійної діяльності, провідна ланка в системі озброєння майбутнього вчителя професійними вміннями та навичками, під час якої студент глибоко і повно осмислює вікові й індивідуально-психологічні особливості дітей та формує власні, особистісні якості, характер; волю, цілеспрямованість, організаторські здібності, витримку, такт, вміння будувати взаємостосунки з дітьми та батьками.

Оцінка професійної майстерності на рівні результативних показників вимагає від студентів володіння наступним: оцінювати реальний стан освіченості учнів, їх здатність до навчання, стан вихованості й схильності до виховання; застосовувати індивідуальний і диференційований підхід до них; визначити перспективу їх індивідуального подальшого просування, проникнення у внутрішній світ особистості вихованців, вміння, будувати плани роботи з урахуванням індивідуальних завдань розвитку учнів.

Важливими прийомами активізації творчого мислення студентів у період проходження педагогічної практики є система завдань, які стимулюють використання педагогічної теорії на практиці, а саме: наукове обґрунтування мети і структури уроку, теоретичне обґрунтування методів навчання, визначення мети виховного заходу, вибір методів для вивчення окремого учня, класного колективу тощо.

Під час проходження педагогічної практики студенти не лише виконують завдання з навчально-виховної роботи, передбачені чинними інструктивними документами, а й проводять певну науково-дослідну роботу згідно із завданням кафедр педагогіки, психології методики викладання дисциплін, узагальнюють передовий педагогічний досвід, здійснюють педагогічні експерименти, психолого-педагогічні спостереження за учнями, готують наукові реферати на актуальні педагогічні теми. Про результати проведеної роботи вони доповідають на методичних семінарах, підсумкових конференціях із педагогічної практики, у студентських наукових гуртках, на щорічних студентських наукових конференціях. На основі матеріалів проведеного дослідження студенти пишуть курсові та дипломні роботи.

У процесі педагогічної практики у школі студенти допомагають класному керівникові у навчально-виховній роботі з учнями: перевіряють учнівські роботи, зошити і щоденники, підтримують зв'язки з батьками, беруть участь у репетиціях, пов'язаних із підготовкою до позакласних виховних заходів; готують дітей до участі у предметних та художніх олімпіадах; допомагають в оформленні класних куточків, випуску стіннівок; проводять із дітьми ігри, екскурсії, вечори, диспути на актуальні теми. Тобто все те, що сприяє формуванню найнеобхідніших навичок студентів. Необхідність вступати в контакт із дітьми створює основу для виникнення спектру емоцій. Систематичне ведення педагогічного щоденника, в якому фіксується вся проведена робота, привчає студента-практиканта до самоаналізу. У щоденниках записуються окремі спостереження за учнями, дається аналіз уроків, які вони відвідують, поруч з фактами формуються певні висновки, узагальнення, ставляться відповідні завдання. Особливу увагу студентів під час практики звертаємо на загальний розвиток дітей (інтелектуальної, вольової, емоційної, мотиваційної сфер особистості, тощо). Тому практику потрібно планувати так, щоб студенти протягом всього періоду її проходження працювали в одній і тій же школі.

З метою інтелектуального розвитку учнів націлюємо під час практики студентів на інтенсивне формування на уроці педагогічних умінь: порівнювати, узагальнювати, класифікувати, знаходити аналогії, вміти виділяти головне тощо. Формування саме цих умінь, а також навчально-пізнавальних, пошуково-інформаційних студенти повинні проводити цілеспрямовано, послідовно, спираючись на певний досвід учня, включаючи всіх без винятку школярів, закріплюючи та розвиваючи ці уміння на кожному уроці. На основі науково-методичних рекомендацій по формуванню активної навчальної діяльності учнів, які були одержані під час лекційних, семінарських та практичних занять, студенти повинні чітко визначати для себе раціональні напрями роботи по оволодінню кожним умінням.

Спостерігаючи за студентами на уроках, аналізуючи їх, ми особливу увагу звертаємо на те, щоб студенти не тільки відбирали зміст навчального матеріалу, відповідно поставленій меті та дидактичним завданням, але й

постійно намагалися його актуалізувати, пов'язати з оточуючим життям, зробити його зрозумілим, цікавим для учнів, що в значній мірі сприятиме пізнавальному інтересу дітей не тільки до вивчення окремого предмета, але й до процесу навчання в цілому. Навчаючи студентів, не слід забувати і про такий важливий компонент творчої лабораторії вчителя як наукову організацію навчальної праці. І тут мають значення умови, в яких працюють студенти під час проходження педагогічної практики.

Більшість шкіл, в яких проходять практику студенти, мають досить обладнані кабінети в яких є і дидактичний матеріал, підготовлений вчителем разом з учнями, наочні посібники, аудіовізуальні засоби навчання, стенди підібрана спеціалізована література для вчителя, невелика бібліотека для учнів. І важливо навчити студентів правильно і ефективно використовувати можливості кабінету, увесь його арсенал, відібрати з усього, що має під рукою вчитель саме необхідне, виходячи з вимог доцільності використання того чи іншого матеріалу, засобів навчання саме на цьому уроці.

Становленню особистості вчителя має значення не тільки безпосередній досвід, яким володіє студент при підготовці та проведенні уроків, але й опосередкований, який поступово накопичується в результаті спостережень за роботою вчителів школи, своїх товаришів. Тому дуже важлива активність студентів під час аналізу своїх уроків, уроків, які вони спостерігали в школі (вчителів, студентів), виховних заходів.

Виходячи із цього необхідно розробити основні критерії, за якими кожен студент може охарактеризувати діяльність учителя та учнів: освітня, розвиваюча, виховуюча, контролююча та організуюча роль уроку; відбір змісту навчального матеріалу у відповідності з метою уроку, вимогами навчальної програми, особливостями класу; структура уроку, оптимальний зв'язок його етапів між собою, чіткий розподіл часу на різні види роботи, оптимальне використання, поєднання різних методів, форм і засобів навчання та їх результативність; індивідуальний підхід до учнів в процесі навчання, дотримання гігієнічних вимог; елементи новизни у змісті навчального матеріалу, структурі уроку, організації процесу навчання, методах, формах та засобах навчання, а також в кінці дати певні висновки щодо проведеного уроку, уроку вчителя, своїх товаришів.

Справжнім учителем стане із студентів той, хто поєднує в собі психолого-педагогічні і спеціальні знання, педагогічну творчість, імпровізацію. Але при підготовці вчителя ми недостатньо звертаємо на це увагу, хоч кожний урок, виховна година повинні бути цікавими, оригінальними, враховувати особливості учнів класу, їх підготовленість, відношення учнів до теми уроку, виховного заходу, педагогічній ситуації, яка складається на уроці або під час проведення заходу. Важливо, щоб практика не зводилась лише до копіювання роботи тих чи інших вчителів, а ґрунтувалася на закріпленні і розвитку вмінь вести самостійні пошуки рішень педагогічних завдань на основі знань і умінь, які вони одержали в університеті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін.

Значна частина проблем, яких зазнають студенти, пов'язана з недостатністю досвіду і професійних умінь та навичок, а не з відсутністю природних здібностей. І все ж таки переважна більшість студентів отримують від практики значну користь щодо набуття педагогічного досвіду та знань з предмета. Варто зауважити, що практика допомагає студентам визначити, які

риси, вміння та навички необхідні педагогу та накреслити шляхи самовдосконалення, переконання, що спеціальність вчителя, вихователя за своєю природою належить до найскладніших творчих професій. Як справедливо зазначається у Концепції національного виховання, педагог, вихователь є довіреною особою суспільства, якій воно передає найдорожче і найцінніше – дітей, свою надію і своє майбутнє. Доля дітей – у руках педагога, його золотому серці, тому він має бути джерелом радісного пізнавального і морального зростання своїх вихованців.

Список використаних джерел:

1. *Державна Національна програма «Освіта» (Україна XXI століття)*. (1997). Київ: Райдуга.
2. *Державна програма «Вчитель»*. (2002). *Освіта України*, (27).
3. Бібік, Н. М. (ред.). (2018). *Нова Українська школа: порадник для вчителя*. Київ: Літера ЛТД.
4. *Про вищу освіту* (Закон України; втратив чинність). 2984-III. (2002). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.
5. *Про освіту* (Закон України). 2145-VIII. (2017). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
6. *Національна доктрина розвитку освіти*. (2002). *Освіта*, (26).
7. Галузинський, В. М. & Євтух, М. Б. (1995). *Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні*. Київ: ІНТЕЛ.
8. Євтух, М. Б., Лузік, Е. В., Лядогубець, Н. В. & Ільїна, Т. В. (2014). *Педагогічна психологія*. Київ: Кондор-Видавництво.
9. Євтух, М. Б., Носко, М. О. & Волощук, І. С. (2017). *Психологія і педагогіка креативного розвитку обдарованої особистості*. Київ-Чернігів: Десна Поліграф.

САМОСТІЙНА РОБОТА У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Корчагіна Ганна Сергіївна

канд. пед. наук, доцент кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

УКРАЇНА

Принципово важливою формою організації освітнього процесу інструментально-виконавської підготовки є самостійна робота студента. При цьому виді самостійної роботи може бути різною як за формою, так і за змістом: робота над програмними музичними творами з урахуванням поставлених викладачем завдань, вивчення і засвоєння нового навчально-виконавського матеріалу на основі аналізу авторського тексту музичного твору, читання нотного тексту з листа, підбір музики по слуху, транспонування нотного тексту, вивчення теоретичної та науково - методичної літератури з питань виконавства та педагогіки, прослуховування аудіозаписів музичних творів та їх виконавський аналіз.

У цілому, самостійна робота студентів спрямована на поглиблення та закріплення отриманих знань, умінь і навичок, забезпечення взаємозв'язку